

INFORMAATIOTUTKIMUKSEN PÄIVÄT 2022

Huumeiden myyntiin liittyvä tiedon jakaminen pimeässä verkossa

Ari Haasio

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

ari.haasio@seamk.fi

<https://orcid.org/0000-0003-3723-4890>

J. Tuomas Harviainen

Tampereen yliopisto

tuomas.harviainen@tuni.fi

<https://orcid.org/0000-0002-6085-5663>

Asiasanat: tiedon jakaminen, Tor-verkko, pimeä verkko, anonymiverkot, huumeet

Viittaaminen: Haasio, A., & Harviainen, J. T. (2022). Huumeiden myyntiin liittyvä tiedon jakaminen pimeässä verkossa. *Informaatiotutkimus*, 41(2–3), 42–45. <https://doi.org/10.23978/inf.122561>

Artikkeli on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä

Pimeä verkko eli Dark Web on muodostunut keskeiseksi huumausaineiden myyntikanavaksi (vrt. Haasio, Harviainen & Savolainen, 2020). Pimeällä verkolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä osaa verkosta, joka ei ole saavutettavissa perinteisillä selaimilla vaan vaatii erillisen ohjelmiston, kuten Tor-selaimen (Gehl, 2018).

Niin pimeää verkkoa kuin erityisesti sen huumekauppaa on viime vuosina tutkittu yhä runsaammin (esim. Ladegraard, 2017; Bilgrei, 2018; Scourfield, 2019; Hämäläinen & Ruokolainen, 2021). Informaatiotutkimuksen näkökulmasta aihepiiriä on käsitelty muutamissa tutkimuksissa (esim. Haasio, Harviainen & Savolainen, 2020; Harviainen et al., 2021; Hakalahti & Harviainen, 2021). Pimeän verkon informaatiokäytäntöihin liittyvä tutkimus edustaa laittomien alakulttuurien informaatiokäyttäjyksen tutkimusta. Niiden yhtäläisyyksien ja erojen analysointi, mitä on havaittavissa avoimiin ympäristöihin nähden tuo oman lisänsä informaatiokäyttäjyksen ymmärtämiseen ja tulkitsemiseen eri konteksteissa. Aiemmassa pimeään verkkoon liittyvässä tutkimuksessa informaation jakamista ovat analysoineet Haasio, Harviainen ja Hämäläinen (2022), mutta muita tutkimuksia tiedon jakamisen osalta verkon illegaalissa ympäristössä ei ole tehty. Viime kädessä kyse on perinteisestä informaation jakamisesta poiketen disnormatiivisen informaation (vrt. Haasio, 2015) ja pimeän tiedon (Burnett & Lloyd, 2020) jakamisesta. Tutkimuksemme liittyy keskeisesti myös luottamuksen rakentamiseen informaatiokäyttäjyksen yhteydessä (vrt. Huvila, 2017).

Savolaisen (2017) mukaan informaation jakaminen voidaan ymmärtää toiminnoksi, jonka avulla tarjotaan informaatiota toisille, joko pyynnöstä tai proaktiivisesti. Tässä tapauksessa on kyse proaktiivisesta informaation jakamisesta, joka voidaan rinnastaa perinteiseen mainontaan ja markkinointiin. Toisaalta käyttäjät voivat myös jakaa esimerkiksi terveysinformaatiota, jonka tarkoituksena on vertaistuki (Haasio et al., 2022), mutta viestiliikenteen enemmistön muodostavat osto- ja myynti-ilmoitukset.

Aineisto, tutkimusongelma ja menetelmä

Tässä tutkimuksessa olemme analysoineet tiedon jakamisen näkökulmasta pimeän verkon Sipulimarket-sivuston huumausaineiden ja hormonien myynti-ilmoituksia, jotka on tallennettu Utopia-palveluun (<http://utopiaenjoycwvp.onion/>). Esimerkit ovat ajalta 6.12.2019–19.3.2020 ja aineisto sisältää kaikkiaan 53 myyjän ilmoituksia tuolta aikaväliltä.

Tutkimuskysymykset olivat

1. Kuinka huumeiden myyjät vakuuttavat asiakkaansa myytävien tuotteiden laadusta ja palvelun luotettavuudesta?
2. Mitä menetelmiä ja argumentteja myyjät käyttävät luottamuksen rakentamiseksi?
3. Mitä tietoa myyjät jakavat tuotteista ja palvelustaan mainostaessaan myytäviä huumeaineita ja/tai hormoneja?

Aineisto on analysoitu kvalitatiivista sisällönanalyysiä noudattaen. Analyysin kohteena ovat olleet ilmoitusten tekstisisällöt sekä myyjien nimimerkit, joiden avulla on pyritty luomaan ostajille mielikuva myyjästä.

Tulokset

Tutkimuksessa havaittiin neljä keskeistä seikkaa, joita huumekauppaan liittyvässä tiedon jakamisessa korostettiin. Ne ovat huumeiden laatu, myytävän tuotteen vaikutukset, hinta ja myyjän luotettavuus. Myös kotimaisuus laadun takeena tuli usein esiin ennen muuta hormonien osalta. Toinen lääkeaineisiin ja hormonivalmisteisiin liitetty uskottavuuden vahvistuskeino oli kotimaisuuden ohella se, että niitä myytiin apteekin pakkauksissa.

Yhdessä edellä mainittujen seikkojen kanssa mielikuvaa luotettavasta myyjästä vahvistettiin kauppiaan käyttämällä nimellä, joka viittasi usein myytävään tuotteeseen (esim. PohjolanBudit, PieniPilviPuoti, AnabolicShopFI, KukkaKatti), apteekkiin (Apteekki24h) tai kauppakettuun (Siwa).

Lähteet

- Bilgri, O. R. (2018). Broscience. Creating trust in online drug communities. *New Media & Society*, 20(8), 2712–2727. <https://doi.org/10.1177/1461444817730331>
- Burnett, S., & Lloyd, A. M. (2020). Hidden and forbidden: conceptualising Dark Knowledge. *Journal of Documentation*, 76(6), 1341–1358. <https://doi.org/10.1108/JD-12-2019-0234>
- Gehl, R. W. (2018). *Weaving the Dark Web: Legitimacy on Freenet, Tor, and I2P*. MIT Press.

- Haasio, A. (2015). *Toiseus, tiedontarpeet ja tiedon jakaminen tietoverkon "pienessä maailmassa": Tutkimus sosiaalisesti vetäytyneiden henkilöiden informaatiokäyttäytymisestä* [Väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Tampere University Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9878-7>
- Haasio, A., Harviainen, J. T. & Hämäläinen, L. (2022). "Biodynamically cultivated hash, confidentially : information sharing on the dark web. *InformationR*. [hyväksytty julkaistavaksi].
- Haasio, A., Harviainen, J. T., Ylinen, A., & Oksanen, A. (2022). Tor-verkossa tapahtuvien keskustelujen merkitys huumevieroituksessa. *Janus*, 30(1), 65–80. <https://doi.org/10.30668/janus.101602>
- Haasio, A., Harviainen, J. T., & Savolainen, R. (2020). Information needs of drug users on a local dark Web marketplace. *Information Processing & Management*, 57(2), 102080.
- Hakalahti, M. & Harviainen, J. T. (2021). Sharing Identity Information on Dark Web Drug Boards. Teoksessa *New Trends and Challenges in Information Science and Information Seeking Behaviour* (s. 49–58). Springer.
- Harviainen, J. T., Haasio, A., & Hämäläinen, L. (2020, January). Drug traders on a local dark web marketplace. Teoksessa *Proceedings of the 23rd International Conference on Academic Mindtrek* (s. 20–26).
- Harviainen, J. T., Haasio, A., Ruokolainen, T., Hassan, L., Siuda, P., & Hamari, J. (2021). Information Protection in Dark Web Drug Markets Research. Teoksessa *Proceedings of the 54th Hawaii International Conference on System Sciences* (s. 4673–4680). <https://doi.org/10.24251/HICSS.2021.567>
- Huvila, I. (2017). Distrust, mistrust, untrust and information practices Teoksessa *Proceedings of ISIC, the Information Behaviour Conference, Zadar, Croatia, 20-23 September, 2016: Part 2. Information Research*, 22(1), paper isic1617. Retrieved from <http://InformationR.net/ir/22-1/isic/isic1617.html> (Archived by WebCite® at <http://www.webcitation.org/6oGd-dzCFo>)
- Hämäläinen, L., & Ruokolainen, T. (2021). Kukkaa, amfea, subua ja essoja: Huumausaineiden slanginimitykset Tor-verkon suomalaisella kauppapaikalla. *Sananjalka*, 63, 130–153. <https://doi.org/10.30673/sja.106615>
- Ladegaard, I. (2017). Instantly hooked? Freebies and samples of opioids, cannabis, MDMA, and other drugs in an illicit E-commerce market. *Journal of Drug Issues*, 48(2), 226–245. <https://doi.org/10.1177/0022042617746975>
- Savolainen, R. (2017). Information sharing and knowledge sharing as communicative activities. *Information Research: an international electronic journal*, 22(3), n3.
- Scourfield, A., Flick, C., Ross, J., Wood, D. M., Thurtle, N., Stellmach, D., & Dargan, P. I. (2019). Synthetic cannabinoid availability on darknet drug markets—changes during 2016 2017. *Toxicology Communications*, 3(1), 7–15. <https://doi.org/10.1080/24734306.2018.1563739>